

پنج‌رویکرد حکمرانی دریامحور از منظر حسن بیک‌محمدلو

اصلی‌ترین رویکردهای حکمرانی دریامحور ایران

گروه راهبردی – حسن بیک‌ محمدلو – استفاده از «ظرفیت‌های فراوان در نیروی دریایی ارتش به‌خصوص ظرفیت این نیرو و برای کمک به اجرای سیاست‌های اقتصاد دریامحور» یکی از تأکیدات رهبر انقلاب در دیدار اخیر فرمانده‌هان نیروی دریایی ارتش بود.
به گزارش اقتصادسراسر، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای نیمه آبان ماه امسال در اجرای بند یک اصل یکصد و دهم قانون اساسی و پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام، سیاست‌های کلی توسعه دریامحور را برای اقدام به روسای قوای سه‌گانه و رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام ابلاغ کردند.
در ابتدای این سند این‌طور آمده است: «دریاها و خصوصاً دریا‌های آزاد و اقیانوس‌ها از مواهب الهی و ذخایر و منابع سرشاری برای زمینه‌سازی رشد علم و فناوری، افزایش کار و ثروت، تأمین نیازهای حیاتی و تولید اقتدار و بستر مناسبی برای تمدن‌سازی می‌باشند. ایران با موقعیت ممتاز جغرافیایی و قرارداشتن بین دو دریا و برخورداری از هزاران کیلومتر سواحل و نیز جزایر و ظرفیت‌های فراوان بر زمین مانده، لازم است با حضور مؤثر در ساحل، فراساحل، دریا و اقیانوس و بهره‌گیری از آن به عنوان یک پیشران و محور توسعه کشور، برای احراز جایگاه شایسته منطقه‌ای و جهانی در بهره‌گیری از دریا اقدام کند.»
۱۶۰۸/۱۴۰۲

حسن بیک محمدلو، رئیس سابق کمیته توسعه دریامحور مجمع تشخیص مصلحت نظام در یادداشتی به سایت KHAMENEI.IR به تحلیل و بررسی اصلی‌ترین رویکردهای حکمرانی دریامحور پرداخته است که ما حاصل آن را در ذیل با هم می‌خوانیم:

کسب‌ر کورد جدید در تعمیرات تجهیزات با اجرای موفقیت آمیز تعویض انرژی چین جرثقیل کانتینری بندر شهیدر جایی

عملیات تعویض انرژی چین(Energy Chain) و کابل های ترولی جرثقیل کانتینری شماره ۱۴ بندر شهید رجایی با موفقیت و به شکل کامل در بزرگترین پایانه کانتینری ایران انجام شد.
به گزارش اقتصادسراسرآمد از روابط عمومی شرکت بناء، معاون فنی و مهندسی شرکت توسعه خدمات دریایی و بندری بناء با اعلام این مطلب گفت: در راستای تحقق سیاست های رشد تولید و مقابله با شرایط متاثر از تحریم ها، مجموعه تیم فنی شرکت بناء با بهره گیری از دانش بومی و استفاده از توانمندی داخلی در بسیاری از زمینه ها از جمله دانش طراحی، ساخت و تعمیرات تجهیزات استراتژیک بندری به توفیقات قابل توجهی دست یافته است.
محسن سلمانپور خاطر نشان کرد: چنین رویکردی به ساخت و ارتقاء مکانیزم های عملکردی در تجهیزات استراتژیک بندری همچون جرثقیل های تخلیه و بارگیری کانتینر (گنتری کرین) منجر شده که علاوه بر اشتغالزایی، خودباوری و اتکاء به خلاقیت جوانان غیور و متعهد شرکت بناء باعث کاهش خروج ارز از کشور شده است.وی اظهار داشت: بر همین اساس، پروژه تعویض انرژی چین و کابل کشی سیستم ترولی و راه اندازی گنتری کرین ششماره ۱۴ در بزرگترین پایانه کانتینری ایران، با رکورد جدید ۱۷ روز کاری و در ارتفاع ۵۰ متر از سطح زمین با موفقیت به پایان رسید.

این مقام مسئول اعتبار اجرای پروژه جرثقیل ابر سازه یکپار و ۷۰۰تنی رارقمی بالغ بر ۱۰۰ میلیارد ریال اعلام کرد و گفت: تیم فنی تمام ایرانی تعمیرات با سرپرستی متخصصان کار در ارتفاع، این اقدام مهم را با رعایت الزامات ایمنی طی یک هزار و ۱۰۰ نفر ساعت کار به انجام رساندند.

معاون فنی و مهندسی شرکت توسعه خدمات دریایی و بندری بناء گفت: در حال حاضر تمامی نگهداری ها و تعمیرات تجهیزات بندری با تکیه بر دانش و مهارت متخصصان داخلی در شرکت بناء انجام می شود.
سلمانپور افزود: انرژی چین به عنوان محافظ و مرتب کننده چیدمان کابل های برق، شبکه و فیبرنوری گنتری کرین های سوپر پست پاناماکس zpmc از اهمیت زیادی از لحاظ ایمنی و عملیاتی برخوردار است.

مفهوم شناسی پیشرفت دریایی در بیانات رهبر انقلاب اسلامی	
جدول مضامین اصلی و فرعی شناسایی شده در تحلیل مضمون بیانات رهبر انقلاب اسلامی	
مضامین یا محورهای اصلی	مضامین فرعی
حکمرانی	تکمیل مسیرهای حیاتی حمل و نقل
	استقرار نظام مدیریت یکپارچه منابع آب کشور
	حفظ و ارتقاء ذخایر ژنتیکی و منابع آبی
	تحقق سیاست‌های کلی آمایش سرزمینی
امنیتی	تأمین امنیت خلیج فارس
	حضور در آب‌های آزاد
	ایجاد زیرساخت‌ها
علم و فناوری	توجه ویژه به زیست‌فناوری دریایی
	درصد حداکثری تأمین داخلی مواد و تجهیزات راهبردی شناورها و سکوها‌ی دریایی
	به کارگیری فناوری‌های نوین در زنجیره ارزش صنعت شیلات
	مدیریت پسماند سواحل دریا
محیط‌زستی	بهره‌برداری پایدار از محیط‌های دریایی
	حفظ ممنویت و حفظ حریم الهی
اجتماعی– فرهنگی	جمعیت‌پذیری مناطق ساحلی
	حضور در دریا برای انتقال فرهنگ
	صید آبزیان
اقتصادی	آبزی‌پروری
	سوخت‌رسانی دریایی
	اشتغال در بخش دریایی
	شیرین‌سازی آب دریا

ثمره بهره‌مندی از ظرفیت‌های دریایی و ساحلی افزایش تولید ناخالص داخلی و نرخ اشتغال است. سهم اقتصاد دریا و اقتصاد ساحلی کشور از تولید ناخالص داخلی می‌تواند در منطقه به جایگاه اول و در جهان عنوان شایسته‌ای را کسب نماید. فعال شدن اقتصاد دریا، سبب فزونی برکت در اقتصاد کشور در عرصه‌های مختلفی مانند حمل و نقل دریایی، کشتی‌سازی، شیلات و آبزی‌پروری و انرژی‌های فراساحل و نوظهور خواهد شد.

ب- رویکرد علم وفناوری

بهره‌مندی از علوم و فنون نوین در عرصه دریا امروزه به عنوان یکی از مرزهای دانش محسوب می‌شود. تأکید به فعال نمودن زیست بودم فناوری و نوآوری و حرکت به سمت داخلی‌سازی تجهیزات و شناورهای موردنیاز در حوزه‌های دریایی و کشف فناوری‌های نوین و تجاری‌سازی آن، از لوازم ارتقای سطح علم و فناوری در بخش دریاست. در این بخش نباید از تربیت منابع انسانی متخصص و توانمند متعهد در دانشگاه‌ها و مراکز مهارتی غفلت نمود.

ج- رویکردامنیتی

موقعیت‌های پرشمار نیروهای مسلح کشور در ایجاد بازدارندگی مطلوب امنیت دریایی و حضور در آبهای آزاد

فرمانده نیروی دریایی ارتش خبر داد

شلیک جاسک ۳ و کروز از زیر سطح؛ به زودی

فرمانده نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران گفت: امروز می‌توانیم این ادعا را داشته باشیم که دست‌های توانمند جوانان متخصص ما می‌تواند هر نوع شناوری را که اراده کند، بسازد.
به گزارش اقتصادسراسرآمد، امیر دریادار شهرام ایرانی به موضوع نیروی دریایی ارتش از امنیت دریایی تا توسعه دریا محور پرداخت و در بخشی از این گفت‌وگو درباره دستاوردهای رزمایش مشترک ایران با عمان که با همکاری نیروی دریایی سپاه برگزار شد، درشبه‌که خبر سیم‌ها گفت: محوریت این رزمایش امداد و نجات است که ما سالیانه بر گزار می‌کنیم، یک سال در سواحل ما است و یک سال در سواحل در کشور دوست و برادر عمان است. دستاوردهای مهمی که دارد، اولین دستاورد آن، این هم‌زیان شدن در عرصه دریا است و اینکه متوجه بشویم که به همدیگر چه می‌گوییم و چه می‌خواهیم و چه کاری باید انجام شود. چون این را ما گام به گام به جلو آمده ایم، الان در مرحله‌ای هستیم که این به صورت مشترک قابل انجام است، مفهوم آن این است که نیروها کنار همدیگر قرار می‌گیرند.

امیر دریادار شهرام ایرانی فرمانده نیروی دریایی ارتش افزود: مثلاً اگر بخواهند وارد یک کشتی شوند که به آن کمک کنند، چه از طریق هوا یا از طریق سطحی و شناساو، و به‌مدیگر این کار انجام می‌شود و عناصر می‌روند و نیروها حضور پیدا می‌کنند و آن اقدامی که باید انجام شود، انجام می‌شود. پس این زبان مشترک مهمترین بخش آن اتفاق افتاده است مضافاً بر اینکه از بعد آموزشی و انتقال تجربه هم خودش یک سرفصل جداگانه‌ای است که بسیار حائز اهمیت است، این هم اتفاق افتاده است، چون وقتی که عزیزان تشریف می‌آورند و ما می‌رویم خدمت آنها، جلسات برگزار می‌شود، جلسات هماهنگی برگزار می‌شود، یک بخشی در کنار آن آموزش‌های کوتاهی برگزار می‌شود، این بحث تبادل تجربه و انتقال دانش، چون به مجرد اینکه این کلاس‌ها و جلسات برگزار می‌شود وارد فاز عملیاتی می‌شود. در این عملیات علاوه بر یگان‌های شناور یگان‌های پروازی هم حضور دارند.

امیر دریادار شهرام ایرانی فرمانده نیروی دریایی ارتش خاطر نشان کرد: این هماهنگی کامل علی‌رغم پیچیدگی‌هایی که دارد امروز حاصل است، از بعد فرماندهی کنترل این خیلی اثر گذار است و خودش را نشان می‌دهد و در مجموع در منطقه پیام اصلی اش این است که امروز برای تأمین امنیت و تأمین ایمنی کشتیرانی، نیاز به حضور کشور ثالثی نیست، کشورهای منطقه خودشان با همدیگر می‌توانند دست به دست هم بدهند و این را برقرار کنند

مفهوم شناسی پیشرفت دریایی در بیانات رهبر انقلاب اسلامی

جدول مضامین اصلی و فرعی شناسایی شده در تحلیل مضمون بیانات رهبر انقلاب اسلامی

مضامین یا محورهای اصلی	مضامین فرعی
حکمرانی	تکمیل مسیرهای حیاتی حمل و نقل
	استقرار نظام مدیریت یکپارچه منابع آب کشور
	حفظ و ارتقاء ذخایر ژنتیکی و منابع آبی
	تحقق سیاست‌های کلی آمایش سرزمینی
امنیتی	تأمین امنیت خلیج فارس
	حضور در آب‌های آزاد
	ایجاد زیرساخت‌ها
علم و فناوری	توجه ویژه به زیست‌فناوری دریایی
	درصد حداکثری تأمین داخلی مواد و تجهیزات راهبردی شناورها و سکوها‌ی دریایی
	به کارگیری فناوری‌های نوین در زنجیره ارزش صنعت شیلات
	مدیریت پسماند سواحل دریا
محیط‌زستی	بهره‌برداری پایدار از محیط‌های دریایی
	حفظ ممنویت و حفظ حریم الهی
اجتماعی– فرهنگی	جمعیت‌پذیری مناطق ساحلی
	حضور در دریا برای انتقال فرهنگ
	صید آبزیان
اقتصادی	آبزی‌پروری
	سوخت‌رسانی دریایی
	اشتغال در بخش دریایی
	شیرین‌سازی آب دریا

و مأموریت‌های موفق نیروهای مسلح دریایی کشور از ارتش و سپاه و دریابانی، تضمین ایجاد امنیت در آب‌های سرزمینی و تأمین امنیت پایدار برای فعالیت تجاری کشور بوده است.

د- رویکرد محیط‌زیستی

توجه ویژه به بهره‌برداری پایدار از ظرفیت‌های دریایی کشور با لحاظ توان اکولوژیکی سبب توازن در برنامه‌های پیشرفت کشور و تمرکز بر منابع بین نسلی خواهد بود.
پایش محیط پیرامونی دریایی کشور و جلوگیری از تخریب محیط زیست دریایی توسط دیگران، از موارد درج شده در سیاست‌های کلی ابلاغی است.

ه- رویکرد فرهنگی، اجتماعی

توجه به عنصر فرهنگ و انتقال فرهنگ دریایی به عنوان یک عامل حیاتی و پیشبرنده در زمینه بهره‌مندی از ظرفیت‌های دریایی مطرح می‌شود. بی‌شک بدون مشارکت مردم خصوصاً استانهای ساحلی در برنامه پیشرفت، موفقیت حاصل نخواهد شد. در این میان نقش رسانه و تولیدات رسانه‌ای در شناساندن ظرفیت‌ها و بسترسازی فرهنگی جلوه بیشتری پیدا خواهد نمود.

یکشنبه-۱۲ آذر ۱۴۰۲- سال هفتم- شماره ۱۷۹۸

اقتصاد دریا

سیاست اتحاد جماهیر شوروی (سابق) در خلیج فارس

دکتر هما یون اللهی

۱- استمرار سیاست خارجی

سیاست خارجی هر کشور دارای اصولی است که طی سالیان متمادی و با توجه به موقعیت جغرافیایی، جمعیتی، اقتصادی و ایدئولوژی حاکم وجود آمده است. برخی از این اصول دارای ثبات بیشتری می‌باشند و با گذشت زمان و تغییر در شرایط همچنان ارزش خود را حفظ می‌کنند و برخی دیگر تابعی از وقایع و اتفاقات درون مرزی و برون مرزی می‌باشند و متناسب با موقعیت تغییر یافته و یا بکلی اعتبار خود را از دست می‌دهند. در سیاست خارجی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی نیز برخی اصول را می‌توان تشخیص داد که طی قرون گذشته شکل گرفته و تا به امروز ارزش و اهمیت خود را حفظ کرده‌اند. شناخت برخی از مهم‌ترین این اصول مسلماً رفتارها و کنش‌ها در سیاست خارجی شوروی را بهتر قابل درک می‌نماید.

با فتح قسطنطنیه به سال ۸۳۲ش (۱۴۵۳ م.) توسط سلطان محمد فاتح، امپراتوری روم شرقی منقرض شد و دوران سپاه قرون وسطی پایان پذیرفت. بسیاری از کشورهای اروپایی که تا دیروز انگیزه و با توان رقابت با تِجار ونیزی را نداشتند بتدریج برای دستیابی به ثروت‌های مادی و فرهنگی ملل شرق به سرزمین‌هایی که هزاران کیلومتر دور از زادگاهشان بود رو آوردند. بدین ترتیب دوره‌ای را در تاریخ روابط بین‌الملل به وجود آوردند که بی هیچ شک‌ی می‌توان بدان نام «دوره تهاجم» داد. در حالیکه اروپای قرن پانزدهم با پیشسازی دریانوردان پر تعالی و اسپانیولی تهاجم خود را به سرزمین‌های «ماوراء بحار» آغاز کردند، روسیه با فتح خان نشین آستراخان توسط سپاهیان یوان مخوف (۱۵۵۶ میلادی برابر ۹۳۵ شمسی) تهاجم بسوی آسیای مرکزی و سرزمین‌های متصل به مرزهای خود را شروع کرد. از آن تاریخ به بعد «توسعه طلبی روسیه در سرزمین‌های همسایه و بخصوص در بخش‌های آسیایی انجام گرفت، و این امر بصورت یک اصل درآمد. براساس همین رفتار است که اتحاد جماهیر شوروی در ۲۹ در صد سطح کره زمین را در اختیار داشت که برابر ۲۲/۴میلیون کیلومتر مربع شامل می‌شد. از این سطح وسیع برابر ۱۶/۸ میلیون کیلومتر مربع یعنی بیشتر از ۳/۴آن در آسیا قرار داشت. اتحاد جماهیر شوروی در خشکی با ۱۲ کشور هم مرز بود که ۶ کشور آن در اروپا و نیمی دیگر در آسیا قرار داشت.

بدنبال گسترش خوارق العاده مرزهای روسیه بخصوص در قرن نوزدهم، مسأله حفظ امنیت مرزهای کشور در مقابل تهدید خارجی افزایش یافت. در حالیکه دولت‌های استعماری اروپایی برای حفظ امنیت متصرفات خود که هزاران کیلومتر دور از سرزمین اصلی قرار داشت می‌بایست به تدابیر متعدد و از آن جمله به تقویت نیروی دریایی خود بپردازند، امپراتوران روسیه ضمن الحاق سرزمین‌های همسایه به خاک خود، برای تأمین امنیت بیشنتر متصرفات خود اهرجا مرزهایشان به موانع طبیعی رسید و بدین ترتیب امکان دفاع از آن‌ها آسان‌تر و مؤثرتر گردید. توسعه طلبی خود را به مفهوم الحاق سرزمین‌های بیشتر متوقف کردند». با اعمال این سیاست بود که ۲/۳ از مرزهای شوروی که به بیش از ۶۰۰۰۰ کیلومتر رسید مرزهای آبی و بقیه مرزهای خشکی تشکیل می‌دادند. مرزهای شوروی، با کشورهای ترکیه، ایران، افغانستان علاوه بر رودخانه و دریا، کوهستانی نیز بود.

با گسترش مرزها خطر جدی‌تر رویارویی با یک دولت اروپایی در آسیا، یعنی انگلستان بوجود آمد. این نگرانی و این تهدید توسط امپراتوری انگلستان نیز احس می‌شد، به همین علت یک اصل در سیاست متقابل و قدرت مورد تأیید ضمنی قرار گرفت و به مرحله اجرا درآمد. هر دو دولت از داشتن مرزهای مشترک با یکدیگر دوری گزیدند و در این راه «اقدام به ایجاد کشورهای حائل که حداقل متصرفات دو کشور باشد کردند».

کشورهای حائل که بدین ترتیب بوجود می‌آمدند ضمن حفظ استقلال ظاهری، می‌بایستی از هر نظر ضعیف و وابسته شوند. بدیهی است از نظر رژیم حاکم بر روسیه ارجح بود که این وابستگی به آن دولت باشد ولی در صورت حفظ ظاهری استقلال کشور حائل و اجرای سیاست‌هایی که عقب ماندگی آن را تضمین کند، وابستگی آن به قدرت رقیب قابل تحمل بود. در آسیا، کشورهای ایران و افغانستان قربانیان اصلی این سیاست بودند که تا به امروز عواقب آن قابل مشاهده است.

با توجه به اینکه رژیم‌های حاکم بر روسیه (و سپس شوروی) خود را یک قدرت اروپایی می‌دانستند، یکی از اصول اساسی سیاست خارجی آن‌ها بر محور «رقابت، همکاری و توافق با قدرت‌های بزرگ اروپایی و در سال‌های اخیر ایالات متحده آمریکا قرار داشتند». در چارچوب این اصل، مستمر نگه داشتن تهدید متصرفات و یا حوزه‌های نفوذ سایر قدرت‌های بزرگ در این منطقه از جهان به‌عنوان «اهرم فشار و در جهت دستیابی به امتیازاتی در سایر بخش‌ها و بخصوص اروپا مورد استفاده بوده است».